

Novela zjednoduší a urychlí vstup do státní služby

Rozhovor s nejvyšším státním tajemníkem Jindřichem Fryčem v předchozím čísle časopisu se dotkl novely zákona o státní službě, která nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2023. Nabízí se proto představit změny v oblasti, která je nejvíce patrná, a to jsou výběrová řízení.

Dle zákona o státní službě se volná služební místa zpravidla až na výjimky obsazují skrze výběrová řízení. Proces výběrových řízení prošel již v minulosti změnami, nicméně se ukázalo, že některé postupy jsou stále neefektivní či příliš administrativně náročné. Novela proto přináší změny, které zjednoduší a zrychlí vstup do státní služby, aniž by se ohrozila transparentnost procesu.

Změny v reakci na judikaturu správních soudů

Na první pohled nejvýznamnější změnou je výslovné vymezení výběrových řízení z části druhé a třetí správního řádu. Úprava nicméně pouze reaguje na ustálenou judikaturu správních soudů, které již dříve dovodily, že se v případech výběrových řízení o správní řízení zmiňované části nejedná. Zároveň je třeba si uvědomit, že státní služba je i nadále ukotvena v oblasti veřejného práva, a některé instituty uvedené části budou na základě vnitřního odkazu v samotném správním řádu využívány i nadále. I po novele tedy budou moci účastníci výběrového řízení namítat podjatost členů výběrové komise, nahlížet do spisu výběrového řízení a podobně. K urychlení a zefektivnění výběrových řízení nicméně dochází.

Zjednodušení u výběrové komise

Členové výběrové komise již nemusí být jmenováni rozhodnutím služebního orgánu a rozhodnutí jim ani nemusí být doručováno.

Zákon připouští, aby služební orgán služebním předpisem stanovil společný jednací řád pro všechny výběrové komise ve služebním úřadu. Pak již nebude nutné před prvním jednáním výběrové komise schvalovat jednací řád.

Zkrácení lhůty pro podávání žádostí

Dochází ke zkrácení minimální lhůty pro podávání žádostí na 7 dnů ode dne vyhlášení výběrového řízení, dosud byla minimální lhůta desetidenní. I nadále ovšem platí, že se jedná o minimální lhůtu, a je tedy na zvážení služebního orgánu, jestli nestanoví lhůtu delší. Při stanovení lhůty pro podávání žádostí však úřad musí počítat s tím, že žádosti musí uchazeč ve stanovené lhůtě služebnímu orgánu doručit, a již tedy nepostačuje, když žadatel žádost v poslední den lhůty služebnímu orgánu zašle prostřednictvím poštovních služeb.

” Nejvýznamnější změnou je zrušení institutu námitek proti protokolu o průběhu a výsledku výběrového řízení.

Náhradní termín jen se souhlasem

K průtahům ve výběrových řízeních rovněž docházelo s ohledem na nárok žadatelů na náhradní termín pohovoru při náležité omluvě z pohovoru. Nyní je náhradní termín pohovoru umožněn pouze se souhlasem služebního orgánu. Každý žadatel tak má pouze jeden termín, a pouze v případech, kdy to nebude bránit řádnému plnění úkolů služebního úřadu a půjde o náležitou omluvu, bude moci výběrová komise na požádání žadatele stanovit náhradní termín. Služební orgán pak má možnost stanovit, že udělení jeho souhlasu ke stanovení náhradního termínu pohovoru není třeba a bude postačovat stanovení náhradního termínu výběrovou komisí. Úřad však může náhradní termín pohovoru vyloučit už v oznámení o vyhlášení výběrového řízení. Pro případy nedostavení se na pohovor pak platí nevyvratitelná domněnka odstoupení z výběrového řízení a není podstatné, z jakého důvodu se žadatel pohovoru nezúčastnil.

Snížení časové zátěže

Ke zrychlení výběrových řízení přispěje doručování žadatelům na elektronickou adresu. Novela totiž stanovuje žadatelům povinnost sdělit v žádosti elektronickou adresu pro doručování dokumentů, pokud žadatel nemá zřízenou datovou schránku. Žadatelům je pak na adresu zaslána pozvánka k pohovoru a vyrozumění o výsledku výběrového řízení. Zároveň jsou stanovena i specifika při doručování na elektronickou adresu, tj. doručení pátým dnem apod. Postup se však při samotném podání žádosti nemění, a žadatelé tak i nadále musí žádost podat v kvalifikované formě.

Dochází k rozšíření možnosti omezit počet žadatelů, kteří absolvují pohovor před výběrovou komisí, úspěš-

ným zvládnutím písemné zkoušky předcházející provedení ústního pohovoru. Dosud bylo možné postup uplatnit, pokud počet žadatelů činil nejméně deset a k pohovoru bylo nutné pozvat nejméně pět žadatelů. Nově se umožňuje provést „předvýběr“ žadatelů prostřednictvím písemné zkoušky již v případě pěti žadatelů, přičemž k pohovoru musí být pozváni nejméně tři z nich, kteří písemnou zkoušku zvládnou nejlépe.

Zrušení institutu námitek

Nejvýznamnější změnou je zrušení institutu námitek proti protokolu o průběhu a výsledku výběrového řízení. Po provedených pohovorech tedy již nebude nutné žadatelům zasílat protokol o průběhu a výsledku výběrového řízení a vyčkávat, jestli některý z žadatelů nepodá proti protokolu námítka. Může se zdát, že žadatelům tímto krokem odpadá u výběrových řízení možnost obrany, nicméně žadatelé mohou i nadále podat stížnost podle § 175 správního řádu. Praxe služebních úřadů ukázala, že námítka byly ve výběrových řízeních využívány pouze minimálně, a jejich odstranění by tedy nemělo přinést negativní důsledky. Díky tomu mohou být všichni žadatelé vyrozuměni o výsledku výběrového řízení až po uzavření dohody o výběru nejvhodnějšího žadatele, tedy v jeden okamžik může být vyrozumění zasláno všem žadatelům.

Méně administrativy

Snížení administrativní zátěže dochází i v případě rušení výběrových řízení, k čemuž dosud docházelo dle

usnesení poznamenávaného do spisu. Nyní ke zrušení dochází ve stanovených případech ze zákona a jen se učiní záznam do spisu.

Úplnou novinkou je možnost, že u výběrového řízení nebude pohovor před komisí. Může se však využít pouze pro služební místa v 5. až 9. platové třídě, s výjimkou služebních míst představených. Posouzení provede přímo nadřízený představený, který může sám provést pohovor nebo písemnou zkoušku. Žadatel může být vybrán i jen dle písemných podkladů, které jsou přiloženy k žádosti. O výběru nejvhodnějšího žadatele je pak stejně jako v případě klasických výběrových řízení uzavřena dohoda mezi služebním orgánem a nadřízeným představeným.

U představených odpadají vícekolová výběrová řízení

S tím je spojena i úprava předpokladu pro účast výběrových řízení, kdy již není třeba u žadatelů posuzovat jejich aktuální pracovní zařazení, ale pouze jejich praxi v posledních 15 letech. Dochází tak k částečnému odstranění administrativní zátěže u služebního orgánu i žadatelů, a zároveň k rozšíření okruhu osob, které se mohou na služební místa představených hlásit. Změna umožní i odborníkům mimo státní službu se o místa ucházet.

Novela přináší povinnost konat výběrové řízení vždy i pro služební místa ředitele odboru. Nebude již možné převádět státní zaměstnance zařazené mimo výkon služby či služební místa obsazovat jiným způsobem, bez výběrového řízení.

Jak se změny projeví na zrychlení a zefektivnění výběrových řízení, ukážou následující měsíce. ■